

Innst. O. nr. 33

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra familie- og kulturkomiteen

Ot.prp. nr. 13 (2005-2006) jf. Ot.prp. nr. 106 (2004-2005)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om lov om endringer i barnetrygdloven mv. (meldeplikt for skoler, innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold mv.)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens innhold

Barne- og familiedepartementet la 24. juni 2005 fram for Stortinget Ot.prp. nr. 106 (2004-2005) Om lov om endringer i barnetrygdloven mv. (meldeplikt for skoler, innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold mv.). Det framsatte forslaget ble ikke behandlet av det forrige storting. I henhold til Stortingets forretningsorden § 33 tredje ledd må odelstingsproposisjoner som ikke er ferdigbehandlet av Odelstinget og Lagtinget i den valgperiode de er overbrakt i, framsettes på ny for å bli tatt under behandling. Barne- og familiedepartementet legger fram forslaget om endringer i barnetrygdloven mv. på ny. Forslaget er i samsvar med forslaget i Ot.prp. nr. 106 (2004-2005).

1.2 Sammendrag av Ot.prp. nr. 106 (2004-2005)

1.2.1 Proposisjonens hovedinnhold

Barne- og familiedepartementet legger frem forslag til endringer i lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven), lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) og lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (kontantstøtteloven).

Det foreslås å gi skolene meldeplikt til trygdekontoret når elever har fravær som kan skyldes uten-

landsopphold. Hjemmel for slik meldeplikt foreslås inntatt i folketrygdloven.

Departementet foreslår videre å stramme inn retten til barnetrygd ved utenlandsopphold. I dag regnes et barn fortsatt som bosatt i Norge, og utløser dermed rett til barnetrygd ved utenlandsopphold som ikke er ment å vare mer enn 12 måneder. Denne bestemmelsen foreslås strammet inn, slik at grensen nå blir seks måneder.

Det foreslås også å innføre bestemmelser i barnetrygdloven og kontantstøtteloven om at trekk i ytelser etter disse lovene avbryter foreldelse.

1.2.2 Innføring av meldeplikt for skoler til trygdekontoret ved fravær som kan skyldes utenlandsopphold

Departementet foreslår å innføre meldeplikt for skoler til trygdekontoret når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold. Plikten gjelder både grunnskoler og videregående skoler og omfatter også friskoler og private grunnskoler.

1.2.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.2.2.1.1 Meldeplikt

Barnetrygdmottaker har plikt til å melde fra ved utenlandsopphold utover vanlig ferieopphold. Trygdeetaten opplever at denne meldeplikten ikke alltid overholdes. Konsekvensen blir at trygdekontoret ikke får rede på at barnet oppholder seg eller har oppholdt seg i utlandet. Det blir dermed ikke foretatt noen vurdering av om retten til barnetrygd er i behold til tross for utenlandsoppholdet, og det kan forekomme feilutbetaling av barnetrygd og eventuelle andre trygdeytelser.

Trygdeetaten er avhengig av gode virkemidler og hjemler for kontroll for å kunne avverge eller avdek-

ke urettmessig utbetaling av trygdeytelser. Dersom skolen får plikt til å melde fra til trygdeetaten når et barn har fravær som kan skyldes utenlandsopphold, vil flere av disse tilfellene fanges opp. Trygdekontoret kan undersøke saken nærmere, og utbetalingen kan stanses hvis vilkårene for å motta stønad ikke lenger er til stede. Feilutbetaling kan altså reduseres.

Alle barn bosatt i Norge har plikt til grunnskoleopplæring. Gjennom slik opplæring skal alle barn få del i et felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag.

Det er et mål at etterkommere av innvandrere i samme grad som barn med foreldre som er født og oppvokst i Norge, skal kunne få utdanning og arbeid som gjør det mulig for dem å ta aktivt del i det norske samfunnet. Lange utenlandsopphold kan gjøre dette vanskelig. I enkelte tilfeller kan slike opphold også medføre tvangsekteskap før barnet er fylt 18 år. Bedre kontrollrutiner som medfører bortfall av barnetrygd, kan være et virkemiddel som kan være med på å hindre at slike situasjoner oppstår.

Flertallet av høringsinstansene støtter innføring av meldeplikt. Barne- og familiedepartementet ser faren for at tillitsforholdet mellom hjem og skole kan svekkes noe hvis skolen skal pålegges å melde fra til trygdekontoret om elevers mulige utenlandsopphold. Departementet mener likevel at motforestillingene ikke er av en slik karakter at forslaget bør skrinlegges, særlig sett hen til hva som kan oppnås ved en slik ordning. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det innføres meldeplikt for skoler til trygdekontoret når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold.

1.2.2.1.2 Hjemmel for meldeplikt

En plikt for skolene til rutinemessig å melde fra til trygdekontoret hvis elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold, må ha en klar hjemmel. Det er tvilsomt om dagens lovgivning gir hjemmel for å pålegge skolene en slik meldeplikt.

Barnetrygdloven har ikke noen egen bestemmelse om innhenting av opplysninger fra andre enn stønadsmottaker. Barnetrygdloven § 16 fastsetter imidlertid at ved behandling av saker etter barnetrygdloven gjelder en rekke av folketrygdlovens saksbehandlingsregler så langt de passer. Blant annet gjelder dette folketrygdloven § 21-4. Denne bestemmelsen omhandler innhenting av opplysninger fra andre enn søker/stønadsmottaker.

Departementet foreslår at meldeplikten hjemles i form av en tilføyelse til folketrygdloven § 21-4 tredje ledd om at skoler kan pålegges å gi rutinemessige meldinger når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold.

En slik bestemmelse vil etter departementets vurdering gi tilstrekkelig hjemmel for at trygdeetaten

kan pålegge skoler å gi rutinemessige meldinger om fravær fra skolen.

Hvis hjemmelen for meldeplikt plasseres i folke-trygdloven, innebærer det at meldinger som gis til trygdens organer vil være til generell bruk. Bruk av meldinger vil altså ikke være begrenset til barnetrygdsaker. Trygdeetaten vil også kunne bruke meldinger til kontroll i forhold til ytelser etter folke-trygdloven. Eksempler på ytelser som kan være aktuelle i så henseende er grunnstønad og hjelpestønad.

1.2.2.1.3 Meldepliktens nærmere utforming

Barne- og familiedepartementet mener at skoleeier må ha det overordnede ansvar for at meldeplikten overholdes. Det utelukker etter departementets mening likevel ikke at man i den enkelte kommune kan bestemme at skolene skal melde fra direkte til trygdekontoret. I Oslo får trygdekontoret melding fra den enkelte skole. Det bør være opp til skoleetaten og skolene i den enkelte kommune å komme frem til hvordan meldeplikten best kan ivaretas. Det vesentlige må være at skolemyndighetene rutinemessig og fortløpende melder fra til trygdeetaten når barn har fravær som kan skyldes utenlandsopphold. Det er dessuten viktig at man sørger for rutiner som sikrer rask melding til trygdeetaten om fraværet, slik at etaten kan vurdere om retten til barnetrygd og andre trygdeytelser er i behold, og eventuelt stanse utbetaling.

Retten til barnetrygd er knyttet til opphold i Norge. Selv om barnet har ugyldig fravær fra skolen, medfører ikke det tap av barnetrygd. Det er bare ved utenlandsopphold at barnetrygden kan bortfalle. For trygdekontoret er det derfor av betydning å få vite om barns utenlandsopphold, selv om barnet ikke har ugyldig fravær fra skolen under oppholdet. Departementet legger derfor til grunn at det må meldes fra også når skolen har kjennskap til utenlandsopphold som er rettmessige i forhold til skolen. Dette gjelder ikke ved kortere ferieopphold i utlandet.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg mot høringsnotatets forslag om at også private skoler skal omfattes av en meldeplikt. Opplæringsplikten kan oppfylles ved å gå i offentlig grunnskole, ved å gå i privat grunnskole eller friskole eller ved å få privat grunnskoleopplæring av egne foreldre. Departementet legger derfor til grunn at en lovhjemlet meldeplikt vil omfatte alle grunnskoler, uavhengig av eierforhold.

I høringsnotatet ber departementet om synspunkter på om også videregående skoler skal ha plikt til å melde fra til trygdekontoret når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold.

Departementet er kommet til at de beste grunner taler for at også videregående skoler omfattes av meldeplikten. Det legges avgjørende vekt på at melde-

plikten skal være et virkemiddel som kan bidra til å hindre tvangsekteskap og at barn i denne aldersgruppen står i særlig fare for å bli tvangsgiftet.

1.2.3 En innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold

Departementet foreslår å stramme inn retten til barnetrygd under utenlandsopphold ved å endre bestemmelsen i barnetrygdloven § 4 tredje ledd om når et barn regnes som bosatt i Norge. I dag regnes barnet fortsatt som bosatt her ved midlertidig fravær fra Norge som ikke er ment å vare mer enn 12 måneder. Bestemmelsen foreslås strammet inn, slik at barnet ved utenlandsopphold på mer enn seks måneder ikke lenger regnes som bosatt i Norge, og dermed heller ikke utløser rett til barnetrygd.

1.2.3.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

1.2.3.1.1 En innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold

I et integrerings- og inkluderingsperspektiv kan det være uheldig, både for barnet selv og for det norske samfunnet, dersom et barn som senere skal leve sitt voksne liv i Norge går på skole i et annet land de fleste årene av sin barne- og ungdomstid.

Lengre opphold i utlandet kan medføre vanskeligheter med å delta på linje med andre barn og unge i det norske samfunnet ved tilbakekomst.

På den andre siden kan det ha positive effekter for den enkelte å opprettholde kontakten med foreldrenes opprinnelsesland. De får bedre kontakt med slektninger og kunnskap om foreldrenes bakgrunn, kultur og språk.

En innstramming av retten til barnetrygd ved utenlandsopphold kan bidra til at utenlandsoppholdet for en del barn og unge vil bli kortere. Dette kan være en fordel i forhold til det norske utdanningsløpet. Den unge kan bli bedre integrert i det norske samfunnet og derigjennom lettere stå mot press eller tvang når det gjelder inngåelse av ekteskap.

Ekteskap kan bli inngått ved tvang også under kortvarige opphold i utlandet. Noen barn blir giftet bort i ung alder i foreldrenes hjemland, i enkelte tilfeller under tvang, for så å bli etterlatt der til de har fylt 18 år. Dersom retten til barnetrygd under utenlandsopphold strammes inn, vil det kunne ha betydning for denne gruppen.

En innstramming i barnetrygdlovens regler for utenlandsopphold vil ha negative konsekvenser for personer som oppholder seg utenlands i perioder. Flere grupper som i dag har rett til barnetrygd, vil miste denne retten. Dette vil eksempelvis gjelde for foreldre til utvekslingselever og andre som tar et skoleår i utlandet. Også enkelte utenlandsstudenter med barn kan komme dårligere ut enn i dag. Det samme

vil gjelde for familier som har et lengre ferieopphold i utlandet.

I tråd med forslaget om innstramming med hensyn til når barnet regnes som bosatt i Norge, har departementet vurdert om unntaksbestemmelsen i barnetrygdloven § 5 bør fjernes. Det ville i så fall innebære at retten til barnetrygd faller bort under alle utenlandsopphold som overstiger seks/tre måneder, og at det ikke ville være noen mulighet for unntak. Dette ville lovteknisk og praktisk sett være mest hensiktsmessig, men ville være en radikal materiell endring som departementet ikke ønsker å foreslå.

Departementet har vurdert de ulike hensynene mot hverandre og har kommet til at de positive konsekvensene en innstramming kan ha når det gjelder å fremme integrering og hindre tvangsekteskap må veie tyngst. Departementet vil foreslå at retten til barnetrygd under utenlandsopphold strammes inn ved at bestemmelsen i barnetrygdloven § 4 tredje ledd om når barnet anses som bosatt i Norge, blir endret.

Hvis barnetrygdloven § 4 tredje ledd første setning strammes inn, vil retten til barnetrygd falle bort ved seks/tre måneders sammenhengende utenlandsopphold. Nedenfor drøftes hvilken grense som bør velges. Normalt vil retten til barnetrygd gjeninntre når utenlandsoppholdet er avsluttet. Etter barnetrygdloven § 4 tredje ledd andre setning faller barnetrygden bort hvis barnet over tid skal oppholde seg i utlandet mer enn seks måneder per år i to eller flere påfølgende år. Det utbetales i slike tilfeller heller ikke barnetrygd i de periodene barnet oppholder seg i Norge. Departementet legger til grunn at denne bestemmelsen beholdes. Det bør fortsatt være anledning til å stanse barnetrygden dersom barnet over tid oppholder seg mer i utlandet enn i Norge, selv om hvert enkelt utenlandsopphold ikke varer mer enn seks/tre måneder.

1.2.3.1.2 Spørsmålet om barnetrygden skal falle bort etter tre eller seks måneder

Høringsinstansene er bedt om synspunkter på om retten til barnetrygd bør falle bort ved midlertidig fravær som ikke er ment å vare mer enn seks måneder, eller om retten bør falle bort ved utenlandsopphold som overstiger tre måneder.

Flertallet av høringsinstansene som uttaler seg om spørsmålet, mener at retten til barnetrygd bør falle bort ved utenlandsopphold som overstiger seks måneder. Flere høringsinstanser mener imidlertid at for at innstrammingen skal ha noen effekt i forhold til å hindre tvangsekteskap, må grensen settes ved tre måneder. Atter andre er skeptiske til om de foreslåtte endringene overhodet kan medvirke til å hindre tvangsekteskap.

En innstramming i retten til barnetrygd ved utenlandsopphold fra 12 til tre måneder er en dramatisk

endring i en regel som har vært uendret gjennom flere tiår. Jo mer regelen strammes inn, dess flere vil naturligvis bli rammet.

Barne- og familiedepartementet mener det er argumenter som taler for både å sette grensen ved seks måneders utenlandsopphold og å sette grensen ved tre måneder. Departementet er etter en samlet vurdering kommet til at barnetrygden bør falle bort ved utenlandsopphold som er ment å vare mer enn seks måneder.

1.2.3.1.3 Endring i unntaksregelen i barnetrygdloven § 5

Departementet ønsker å beholde barnetrygdloven § 5 som gjør unntak fra kravet om bosetting i Norge. Hvis bosettingsregelen endres, vil regelverket bli komplisert og lite rimelig. Personer som er pliktig trygdet etter folketrygdloven § 2-1, kan nemlig ikke samtidig være medlemmer i folketrygden etter andre bestemmelser i folketrygdloven. Det kan innebære at familier som har utenlandsopphold på inntil 12 måneder ikke får barnetrygd, mens de samme gruppene kan få barnetrygd hvis utenlandsoppholdet varer mer enn 12 måneder, fordi de da er medlemmer i folketrygden etter folketrygdloven §§ 2-5 eller 2-8.

For å bøte på denne urimeligheten foreslår departementet en endring i barnetrygdloven § 5 første ledd. Endringen innebærer at de som faller inn under persongruppene nevnt i folketrygdloven §§ 2-5 eller 2-8 vil få rett til barnetrygd, selv om utenlandsoppholdet varer mindre enn 12 måneder, og personene dermed ikke er medlemmer etter de angitte bestemmelsene, men etter folketrygdloven § 2-1. Trygdeetaten må ved utenlandsopphold som skal vare mellom seks og 12 måneder foreta en vurdering av om familien fyller vilkårene for å bli medlem i folketrygden etter folketrygdloven §§ 2-5 eller 2-8. Forslaget innebærer at alle som i dag er omfattet av unntaksregelen i barnetrygdloven § 5, fortsatt vil få rett til barnetrygd selv om barnet ikke er bosatt i Norge. Innstrammingen foreslått i ovenfor, jf. pkt. 1.2.3.1.1 og 1.2.3.1.2, vil dermed ikke ramme disse gruppene.

1.2.4 Innføring av bestemmelser om at trekk i barnetrygd og kontantstøtte avbryter foreldelse

Trekk i barnetrygd og kontantstøtte medfører i dag ikke at foreldelse avbrytes. Departementet foreslår at når det foretas trekk i slike ytelser, skal foreldelse avbrytes. Det foreslås at virkningen av avbrutt foreldelse skal vare i ett år etter at trekket opphørte slik at trygdeetaten kan områ seg og gå til skritt for å få avbrutt foreldelse på ny.

1.2.4.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Dagens rettstilstand er etter departementets vurdering utilfredsstillende. Siden tilbakekreving av for mye utbetalt kontantstøtte eller barnetrygd ofte skjer ved trekk i fremtidige ytelser, er det hensiktsmessig at iverksetting av slike trekk avbryter foreldelse. Dette vil være i tråd med det som gjelder i trygden for øvrig, og vil sikre en harmonisering av regelverk på tilstøtende områder. Etter departementets syn ligger de samme hensyn til grunn for å unngå foreldelse enten det har skjedd en feilutbetaling av kontantstøtte eller barnetrygd, eller det har skjedd en feilutbetaling av for eksempel dagpenger eller fødselspenger.

På denne bakgrunn foreslår departementet å innføre en bestemmelse i henholdsvis barnetrygdloven og kontantstøtteleven som lar trekk i fremtidig ytelse avbryte foreldelse på samme måte som etter folketrygdloven § 22-14 femte ledd første punktum og tvangsfullbyrdelse etter foreldelsesloven § 17.

En slik bestemmelse vil medføre at trygdens krav på medlemmet ikke bortfaller som foreldet så lenge trekk opprettholdes. Dette innebærer imidlertid ikke at foreldelsesfristen slutter å løpe selv om den avbrytes. Når trekk opphører, kan således restkravet eller deler av restkravet være foreldet. Uten en særskilt regulering vil derfor den del av tilbakebetalingskravet som er eldre enn tre år, være foreldet når trekk i fremtidig ytelse innstilles for eksempel fordi vedkommende ikke lenger har krav på kontantstøtte eller barnetrygd.

Departementet foreslår derfor at bestemmelser om at virkningen av avbrutt foreldelse står ved lag i ett år etter at trekket opphører, inntas i kontantstøtteleven og barnetrygdloven. Fristen svarer da til tilsvarende frist i folketrygdloven § 22-14 femte ledd annet punktum. En frist på ett år vil etter departementets vurdering gi trygdeetaten tilstrekkelig tid til å områ seg og eventuelt få avbrutt foreldelse på ny, dersom trekk opphører før hele kravet er inndrevet.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til at forslaget ble fremmet første gang av regjeringen Bondevik II og er nærmere beskrevet i Ot.prp. 106 nr. (2004-2005).

Komiteen viser til at det i Ot.prp. nr. 13 (2005-2006) finnes flere begrunnelser for endringsforslaget. For det første er forslaget ment som et tiltak for å styrke integreringen av minoritetsspråklige barn i det norske samfunnet. For det andre er det et tiltak mot feilutbetaling av barnetrygd, og for det tredje en oppfølging av et tidligere initiert tiltaksprogram mot tvangsekteskap.

Komiteen slutter seg til forslaget om innføring av skolers meldeplikt til trygdekontoret ved fravær ved utenlandsopphold og forslag til innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold.

Komiteen gjør dette i hovedsak ut fra skolepolitiske og trygdepolitiske begrunnelser, og vil særlig understreke betydningen av at opplæringsplikten følges opp av skolemyndighetene. Komiteen mener her det er viktig å utvikle rutiner som kan forhindre feil utbetaling av barnetrygden.

Komiteen deler departementets syn på viktigheten av å forhindre og forebygge tvangsekteskap. Komiteen viser imidlertid til at viktige høringsinstanser har uttrykt tvil om at de foreslåtte tiltakene vil være de rette tiltak for å forebygge tvangsekteskap. Komiteen viser i denne sammenheng til Barne- og likestillingsdepartementets arbeid med å kartlegge omfanget av tvangsekteskap og dets understrekning av at "kunnskap er et viktig grunnlag for å kunne utforme en forebyggende politikk" (St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006)). Komiteen mener det vil være hensiktsmessig å vurdere tiltak for å forebygge tvangsekteskap som en oppfølging av dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enig i innvendingene fra flere av høringsinstansene, men mener likevel forslaget kan ha en indirekte positiv effekt i forbindelse med forebyggingen av tvangsekteskap.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet slutter seg til hovedpunktene i Ot.prp. nr. 13 (2005-2006) om lov om endringer i barnetrygdloven mv. Disse medlemmer vil peke på at det er svært viktig å forhindre tvangsekteskap, og viser til en rekke dokument 8-forslag som Fremskrittspartiet har fremmet. Disse medlemmer vil videre understreke hvor viktig det er for minoritetsspråklige barn og unges integrering i det norske samfunn at man deltar i undervisningen i Norge.

2.1 Innføring av meldeplikt for skoler til trygdekontoret ved fravær som kan skyldes utenlandsopphold

Komiteen viser til at skolemyndigheter rapporterer at flere elever har lengre utenlandsopphold

og således uteblir fra skolen. Komiteen finner dette bekymringsfullt.

Komiteen legger til grunn opplæringsloven som hjemler barn og unges plikt til grunnskoleopplæring og rett til en offentlig grunnskoleopplæring og at skolemyndighetene har et ansvar for å påse at denne plikten overholdes.

Komiteen understreker imidlertid at skoleplikten også innebærer skolemyndighetenes ansvar for faglig tilretteleggelse slik at elever med ulik bakgrunn kan få tilfredsstillende læringsutbytte.

Komiteen viser til at barnetrygdmottakere etter gjeldende rett har plikt til å melde fra ved utenlandsopphold utover vanlige ferieopphold, men at Trygdeetaten opplever at denne meldeplikten ikke alltid overholdes, og at feilutbetaling av barnetrygd dermed kan forekomme.

Komiteen er enig i at Trygdeetaten trenger gode virkemidler og hjemler for kontroll for å avverge eller avdekke urettmessig utbetaling av trygdeytelser. Komiteen mener at tiltaket om å pålegge skolene meldeplikt til trygdekontoret ved fravær som kan skyldes utenlandsopphold kan være med på å motvirke feilutbetaling av barnetrygd og eventuelle andre trygdeytelser.

Komiteen er også enig i innføringen av meldeplikt for skoler ut fra et integrerings- og inkluderingsperspektiv.

Komiteen merker seg innsigelsene mot å innføre meldeplikt for skoler fra flere av høringsinstansene. Selv om det for eksempel kan finnes en fare for at tillitsforholdet mellom hjem og skole svekkes som en følge av innføringen av meldeplikt, mener komiteen at den eventuelle gevinsten ved et slikt tiltak langt på vei oppveier en slik ulempe.

Videre mener komiteen at det er viktig at det utformes gode og effektive rutiner i forbindelse med innføringen av meldeplikt slik at skolene ikke blir pålagt unødige mye administrasjon.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil påpeke at den videregående skole ikke omfattes av opplæringsplikten og mener derfor at den ikke skal pålegges en meldeplikt.

Komiteen viser til opplysninger særlig fra Oslo om at barn i noen tilfeller blir borte fra skolen uten at myndighetene vet hvor de befinner seg, og at dette også skjer i den videregående skole. Komiteen viser til at Oslo kommune har utarbeidet rutiner for å registrere dette. Komiteen ber Regjeringen vurdere egnede tiltak overfor denne gruppen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er også opptatt av at innførings-

gen av meldeplikt vil styrke barn og unges rettsvern. Slik situasjonen er i dag kan barn og unge under 18 år i praksis "forsvinne" uten at noen instans registrerer og følger dette opp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet legger til grunn at meldeplikten også skal gjelde for videregående skoler.

Disse medlemmer viser til at under høringsinstansene er bekymret for tillitsforholdet mellom hjem og skole. Disse medlemmer deler ikke denne bekymringen. Disse medlemmer mener derimot det er større grunn til bekymring hvis skolen er klar over at "barn forsvinner" til utlandet, uten at skolen foretar seg noe. Tillitsforhold er helt klart en viktig faktor mellom skole og hjem, men barns trygghet og sikkerhet er viktigere.

2.2 Innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold

Komiteen mener at det ut fra et integrerings- og inkluderingsperspektiv kan være positivt med en innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold ved en endring av barnetrygdloven § 4 tredje ledd. Komiteen ser at en slik innstramming vil kunne gjøre utenlandsoppholdene utenfor EØS-området for en del barn og unge kortere, og at dette vil kunne være en fordel i forhold til det norske utdanningsløpet.

Komiteen er på det rene med at en slik innstramming vil kunne ha negative konsekvenser for enkelte personer som oppholder seg utenlands i lengre perioder og som i dag har rett til barnetrygd, og personer som i forbindelse med utdanning oppholder seg i utlandet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget på egnet måte i forhold til om unntaksbestemmelsene i barnetrygdloven kan gjøres gjeldende også for disse.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil poengtere at det å kunne gå på skole i utlandet kan være en berikelse for barn og ungdom og tilføre en kulturell og språklig nytte og forståelse for egen og andre med annen kulturell og etnisk bakgrunn.

Flertallet vil understreke betydningen av en slik erfaring i en globalisert verden, og vil be departementet etter noen tid evaluere hvordan innstrammingene fungerer i forhold til dette.

Komiteen er også opptatt av at de eksisterende unntaksbestemmelsene i barnetrygdloven § 5 må bevares.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er enig i at det kan være en berikelse for barn og unge å gå på skole i utlandet. Dette kan helt klart tilføre den enkelte både språklig og kulturell nytte. Disse medlemmer er derimot svært skeptiske til det idylliske perspektiv dette blir frem satt i. Disse medlemmer vil påpeke at i denne saken dreier det seg om småbarn som reiser langt av gårde for å gå på skole uten foreldrene. Dette kan medføre svært traumatiske opplevelser for disse barna. Disse medlemmer ser også at dette medfører en betydelig risiko for tvangsekteskap og påvirkning fra fundamentalistiske retninger. Små barn er som kjent lett påvirkelig og disse medlemmer er derfor helt imot at barn sendes alene til andre kontinenter, selv om det gjøres i globaliseringens navn.

Disse medlemmer vil presisere at dette gjelder barn utenfor Schengen-området. Disse medlemmer finner det riktig å presisere dette, da svært mange foreldre med barn bor innenfor dette området. Disse medlemmer vil også her understreke hvor viktig det er at man har virkemidler og verktøy, for å sikre at alle norske barn får sin rettmessige opplæring i Norge.

2.3 Innføring av bestemmelser om at trekk i barnetrygd og kontantstøtte avbryter foreldelse

Komiteen slutter seg til forlaget om at trekk i barnetrygd og kontantstøtte avbryter foreldelse.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i barnetrygdloven mv. (meldeplikt for skoler, innstramming av retten til barnetrygd under utenlandsopphold mv.)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 21-4 tredje ledd lyde:

Trygdens organer kan pålegge helseinstitusjoner, fengsler og boformer for heldøgns omsorg og pleie å gi rutinemessige meldinger om innskriving og utskrivning av klienter. *Skoler kan pålegges å gi rutinemes-*

sige meldinger når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold.

II

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd gjøres følgende endringer:

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Ved midlertidig fravær fra Norge som ikke er ment å vare mer enn *seks* måneder, regnes barnet fortsatt som bosatt her. Dette gjelder likevel ikke dersom barnet skal oppholde seg i utlandet mer enn seks måneder per år i to eller flere påfølgende år.

§ 5 første og annet ledd skal lyde:

Ved utenlandsopphold som fører til at vilkårene i § 4 ikke lenger er oppfylt, gis det likevel rett til barnetrygd når både barnet og den barnet bor fast hos under utenlandsoppholdet er medlemmer i folketrygden etter folketrygdloven § 2-5 eller 2-8, *eller fyller vilkårene i disse bestemmelsene for å bli medlem i folketrygden.*

Hvis barnet bor i utlandet sammen med begge sine foreldre, må barnet og begge foreldrene *fylle vilkårene* som nevnt i første ledd.

§ 13 nytt fjerde ledd skal lyde:

Trekk etter tredje ledd avbryter foreldelse. Dersom slikt trekk opphører, varer virkningen av avbrutt foreldelse i ett år etter at trekket opphørte.

III

I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre skal § 11 nytt fjerde ledd lyde:

Trekk etter tredje ledd avbryter foreldelse. Dersom slikt trekk opphører, varer virkningen av avbrutt foreldelse i ett år etter at trekket opphørte.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 2. mars 2006

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Trine Skei Grande

ordfører

